

Вінницький обласний комунальний гуманітарно-педагогічний коледж

Програма
фахового вступного випробування
для вступників на основі ОКР
молодшого спеціаліста
за спеціальністю 014 «Середня освіта
(Музичне мистецтво)»

Вінниця 2017

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор коледжу

_____ К.Ф.Войцехівський

«_____» _____ 2017 року

**Програма
фахового вступного випробування
для вступників на основі ОКР
молодшого спеціаліста
за спеціальністю 014 «Середня освіта
(музичне мистецтво)»**

Програма фахового вступного випробування для вступників на основі ОКР молодшого спеціаліста за спеціальністю 014 «Середня освіта (музичне мистецтво)»/ Укладач С.І. Іскра - Вінниця: Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж, 2017. - 17 с.

Укладач – Іскра С.І. – кандидат мистецтвознавства, викладач вищої категорії, ст. викладач, завідувач кафедри теорії та методики музичного виховання Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу.

Програму творчого конкурсу обговорено і схвалено на засіданні кафедри теорії та методики музичного виховання (протокол № 8 від «20» березня 2017 року)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Визначальними тенденціями розвитку світової освітньої системи стають її фундаменталізація, посилення гуманістичної спрямованості, духовної та загальнокультурної складової освіти, формування у студентів системного підходу до педагогічної діяльності, розвиток соціальної та професійної мобільності. Необхідність підтримання високої конкурентоспроможності на динамічному ринку праці вимагає набуття професійних компетенцій особистості, здатної продуктивно діяти в сучасному освітньому просторі.

Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж є одним із провідних навчальних закладів у регіоні, який має давні традиції підготовки фахівців професійної педагогічної освіти, у тому числі спеціальність 014 «Середня освіта (музичне мистецтво)».

За роки навчання для здійснення професійної діяльності студент повинен оволодіти комплексом складних фахових дисциплін. А тому метою творчого конкурсу музики є відбір вступників з відповідним рівнем володіння музичним інструментом, співацьким голосом, знаннями з елементарної теорії музики, наявністю музичного слуху та відчуття ритму.

Фаховий вступний іспит для вступників на базі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста для здобуття ступеня бакалавра за скороченими програмами підготовки

здійснюється у формі творчого конкурсу – конкурсу творчих здібностей.

Програма творчого конкурсу

1. Виконання на музичному інструменті двох різнохарактерних творів (поліфонічний твір або твір великої форми, розширена п'єса).
2. Виконання двох вокальних творів: без супроводу та під власний акомпанемент.
3. Перевірка рівня знань з елементарної теорії музики та сольфеджіо.

*Конкурс творчих здібностей проводиться в **три етапи** (три дні).*

Перший етап вимагає від абітурієнта виконання на високому художньому рівні двох різнохарактерних творів (поліфонічний твір або твір великої форми, розширена п'єса), розкривши при цьому їх характерні стильові ознаки. В екзаменаційний білет вступник записує назву творів та авторів.

Другий етап передбачає перевірку вокальних здібностей абітурієнта: виявлення вокальних даних, діапазон, тембр, тип голосу, якість музичного слуху, чистота інтонування; перевірку музичної пам'яті, шляхом виконання двох вокальних творів (без

супроводу та під власний акомпанемент). Також вступник записує в екзаменаційний білет назву творів та авторів.

Для виконання творчих завдань першого і другого етапів вступникові надається одна спроба. Повторне складання з метою підвищення оцінки не дозволяється.

Третій етап має на меті виявлення у абітурієнтів знань з елементарної теорії музики та сольфеджіо. Вступник витягує білет, записує повну відповідь на перше питання білету в екзаменаційний листок, на нотному стані записує друге питання. Відповідаючи на білет, потрібно висвітлити усно перше та друге питання, окрім цього друге завдання заспівати. Завдання третього питання – визначення на слух інтервалів, ладів, акордів, запропонованих екзаменатором.

Вимоги до виконання музичних творів

Виконання двох різнохарактерних творів (поліфонічний твір або твір великої форми, розширена п'єса) для виявлення рівню володіння музичним інструментом.

Добір творів краще здійснювати в межах класичної спадщини. Виконання повинно добре розкривати технічну підготовку вступника, а також можливості розуміння ними художнього змісту музичного твору. При виконанні творів вступник повинен на високому художньому рівні виконати

програмний матеріал, розкривши при цьому характерні стильові ознаки музичних творів.

Вимоги до виконання вокальних творів

Виконання двох вокальних творів (без супроводу та під власний акомпанемент) для виявлення вокальних даних вступника та рівню володіння голосом, а саме: виявлення діапазону, тембру, чистоти інтонування, чіткості дикції та артикуляції, художнього виконання вокальних творів.

Під час добору творів для співу слід враховувати власний співацький діапазон. обирати твори різні за характером, орієнтуватись на шкільний дитячий репертуар та народні пісні.

Виконуючи вокальні твори варто домагатись якісної дикції, правильного звукоутворення, динамічного ансамблю між голосом та інструментом.

Вимоги з теорії музики

Вступник повинен продемонструвати знання основ теорії музики, а саме:

- музичний синтаксис;
- мелодія; види мелодичного малюнка;
- ритм і метр;
- розмір (простий, складний, мішаний);
- групування тривалостей в тактах;

- лад; мажорний та мінорний лади та їх види;
- тональності; кварто-квінтове коло тональностей;
- енгармонізм тональностей;
- інтервали, обернення інтервалів;
- тритони та характерні інтервали;
- чотири види тризвуків та їх обернення;
- головні тризвуки ладу;
- септакорди;
- домінантсептакорд та його обернення з розв'язанням;
- септакорд другого ступеня та його обернення з розв'язанням;
- ввідний септакорд та його обернення з розв'язанням;
- лади народної музики;
- хроматизм;
- модуляція;
- фактура;
- секвенція;
- транспозиція.

Вміти використовувати вищезазначені знання, під час практичного письмового завдання.

Вимоги до сольфеджіо

Вступники повинні володіти вміннями та навичками сольфеджування: інтонування та визначення на слух інтервалів, акордів, ладів музики.

По завершенні екзамену з музики виставляється загальна оцінка, в якій враховується якість виконання інструментального твору, співу під власний супровід та відповідь на питання з теорії музики та сольфеджіо.

Вступник повинен знати:

- основи теорії музики;
- прийоми і правила сольфеджування, читання нот з аркуша, правила побудови інтервалів та акордів;
- особливості засобів музичної виразності, необхідних для розкриття образного змісту творів;
- основні аплікатурні принципи виконання інструментальних творів.

Вступник повинен вміти:

- володіти навичками сольфеджування;
- вміти застосувати теоретичні знання на практиці;
- володіти технічними та виконавськими навичками, необхідними для розкриття змісту і художнього образу музичного твору; художньо-образно виконати вокальні твори;

-продемонструвати основи вокальної техніки (дихання, звукоутворення, тощо).

Критерії оцінювання творчого конкурсу

I. Початковий рівень компетентності

0 – 99 балів - вступник не знає нотної грамоти; низький рівень навичок гри на музичному інструменті; відсутня координація між слухом і голосом; не може виконати пісні;

- вступник не орієнтується в музичних поняттях та термінах; не володіє прийомами звуковедення на музичному інструменті; низький рівень виконання пісні;

- теоретичні знання вступника на низькому рівні; теоретично володіє аплікатурними принципами гри на музичному інструменті, але не вміє використовувати їх на практиці; виконує пісню, не відчуваючи строю.

II. Середній рівень компетентності

100 – 109 балів - вступник має недостатні теоретичні знання; не професійно володіє звуком і технічними прийомами при виконанні музичних творів; нечиста інтонація виконання пісень;

110 – 119 балів - вступник має знання з музичної грамоти в неповному обсязі, володіє елементарними виконавськими навичками необхідними для розкриття змісту музичного твору; вміє виконувати пісню, але припускається інтонаційних неточностей;

120 – 129 балів - вступник виявляє середній рівень знань з сольфеджіо та теорії музики; виконує музичні твори, але не професійно володіє звуком; невиразно виконує пісні.

III. Достатній рівень компетентності

130 – 139 балів - рівень підготовки вступника хороший, добре орієнтується в музичних поняттях, вміє застосувати свої знання на практиці; недостатньо володіє звуковеденням при виконанні музичних творів; виразно виконує пісні, але допускає незначних помилок;

140 – 149 балів - вступник має непогані знання з сольфеджіо та теорії музики; володіє постановкою ігрового апарату і основними аплікатурними принципами; при виконанні музичних творів припускається неточностей; добре володіє вокальними навичками, на належному рівні виконує пісні;

150 – 159 балів - теоретичні знання з сольфеджіо та теорії музики на хорошому рівні; вступник виконує досить складні музичні твори, проте має недостатньо високий рівень художньо-образного виконання; виразно виконує пісні, володіє сформованими вокальними навичками, необхідними для розкриття образного змісту пісні.

IV. Високий рівень компетентності

160 – 169 балів - вступник має гарні музично-голосові дані, хорошу базу теоретичних та практичних знань; володіє виконавськими навичками гри на музичному інструменті, необхідними для розкриття образного змісту музичного твору; на досить високому рівні виконує пісні під власний супровід;

170 – 179 балів - вступник відмінно знає теоретичний матеріал з сольфеджіо та теорії музики; вміло володіє технічними та виконавськими навичками, необхідними для розкриття змісту і художнього образу музичного твору; виразно виконує твори на музичному інструменті, художньо-образно виконує пісні під

власний супровід;

180 – 200 балів - вступник виявляє особливі творчі здібності та музично-вокальні дані, самостійно розвиває власні обдарування і нахили на основі глибоких і міцних знань; відмінно володіє музичним інструментом; розкриває ідейно-естетичний зміст музичного твору через розвиток музичної форми; професійно володіє голосом при виконанні пісень під власний супровід.

ЗРАЗОК ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ

Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж

Спеціальність 014 «Середня освіта (музичне мистецтво)».

Творчий конкурс з музики. Етап III. Елементарна теорія музики та сольфеджіо.

Білет №

1. Знаки альтерації. Енгармонізм.
2. Побудувати три види мінорної гами від звуку *соль*.
3. Визначення на слух.

Розглянуто і обговорено на засіданні кафедри теорії та методики музичного виховання.

Протокол № 8 від «20» березня 2017 р.

Голова фахової атестаційної комісії

ЕТАЛОН ВІДПОВІДІ НА ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ

1. Знаки альтерації. Енгармонізм.

Знаками альтерації в музиці називають умовні знаки, що їх ставлять у нотному запису перед нотою (або після ключа). Вони вказують на підвищення або зниження будь-якого з основних звуків октави. Знаків альтерації п'ять:

За допомогою знаків альтерації записують звуки октави, які не мають самостійних назв і відповідають чорним клавішам фортепіано або чорним кнопкам баяна. При альтерації звук зберігав свою основну назву, до якої додається назва знака альтерації: до-дієз, мі-бемоль, фа-дубль-бемоль, ре-дубль-дієз і т. д.

Дієз # показує підвищення основного звука на півтону. Його пишуть перед нотою, на тому самому місці (на лініях або між ними), де розташована і відповідна нота:

Бемоль – знижує основний звук на півтону. Його також пишуть перед нотою, на тому самому місці, де стоїть відповідна нота:

Дубль-дієз підвищення основного звуку на два півтони (тобто на цілий тон).

Дубль-бемоль - знижує основний звук на цілий тон чи два півтони.

Бекар скасовує дію будь-якого із знаків альтерації незалежно від того, ключовий це знак чи додатковий. Пишеться він перед нотою і діє також лише на ту ноту (або кілька однакових нот), перед якою стоїть, в межах одного такту.

Деякі інтервали з різною кількістю ступенів (наприклад, збільшена секунда і мала терція, збільшена кварта і зменшена квінта тощо) мають однакову кількість тонів. Такі інтервали, якщо їх взяти ізольовано, на слух не відрізняються

один від одного, бо їх звучання збігається.

Однакове звучання при різному записі інтервалів та однаковій кількості тонів називається енгармонізмом інтервалів, а інтервали, по-різному записані, але однакові за звучанням і з однаковою кількістю тонів, називаються енгармонічно рівними.

2. Побудувати три види мінорної гами від звуку соль.

Соль мінор натуральний

Соль мінор гармонічний

Соль мінор мелодичний

3. Визначення на слух.

T5₃, S₆, D₂, t6₄, гармонічний мінор, ч.4, зм.5, в.6, ч.8.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Алексеев Б. Учебник гармонии / Б. Алексеев, А. Мясоедов. – М., 2000.
2. Ауэр Л. Моя школа игры на скрипке / Л. Ауэр. – М., 1965.
3. Власов В. Методика роботи баяніста на поліфонічними творами / В. Власов. – Тернопіль, 2010.
4. Гуревич Л. Скрипичные штрихи и аппликатура как средство интерпретации / Л. Гуревич. – Л., 1988.
5. Давидов М. Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяніста (акордеоніста) / М. Давидов. – К., 2004.
6. Дверій Р. Школа гри на хроматичній сопілці: у 2-х ч. / Р. Дверій. – Львів, 2008.
7. Дмитриев Л. Основы вокальной педагогики / Л. Дмитриев. – М., 1968.
8. Дмитриев Л. Основы музыкальной методики / Л. Дмитриев. – М., 1963.
9. Друскин М. История зарубежной музыки / М. Друскин. – М., 1989. – Вып. 3; М., 1996. – Вып. 7.
10. Дубінін І. Гармонія / І. Дубінін. – К., 2002.
11. Дубовский И. Учебник гармонии / И. Дубовский, С. Евсеев. – М., 2005.
12. Егоров А. Гигиена голоса / А. Егоров. – М., 1962.
13. Євтушенко Д. Роздуми про голос / Д. Євтушенко. – К., 1979.
14. Євтушенко Д. Питання вокальної педагогіки / Д. Євтушенко, М. Михайлов-Сидоров. – К., 1968.
15. Зданович А. Некоторые вопросы музыкальной методики / А. Зданович. – М., 1965.
16. Зналинська О. Культура мови у співі / О. Зналинська. – К., 1959.
17. Калініна Н. Клавірна музика Баха в фортепіанному класі. 2-е вид. Л.: Музика, 1988.
18. Калмыков Б. Одноголосие / Б. Калмыков, Г. Фридкин. – М., 1987. – Ч.1.

19. Михайленко Н. Методика преподавания игры на шестиструнной гитаре / Н. Михайленко. – К., 2003.
20. Мюллер Т.Ф. Гармонія / Т.Ф. Мюллер. – М., 2011.
21. Семешко А. Виконавська майстерність баяніста. Методичні основи / А. Семешко. – Тернопіль, 2009.
22. Смаглій Г.А. Основи теорії музики / Г.А. Смаглій. – Харків, 2007. –384с.
23. Сольфеджио / А. Островский та ін. – М., 1973. – Вип. 2.
24. Русяєва И. Одноголосные примеры для чтения с листа на уроках сольфеджио / И. Русяєва. - М., 1989.
25. Фридкин Г. Чтение с листа на уроках сольфеджио / Г. Фридкин. – М., 1975.

Допоміжна

1. Блок В. Ладове сольфеджіо / В. Блок. – М, 1987.
2. Кашкадамова Н. Мистецтво виконання музики на клавішно-струнних інструментах (XIV–XVIIIст.). Тернопіль: СМП «Астон», 1998.
3. Клин В.Л. Українська радянська фортепіанна музика / Київ. «Наукова думка», 1980. – 314 с.
4. Коган Г. Работа пианиста, 3-е изд. М.,1979.
5. Кременштейн Б. Воспитание самостоятельности учащихся в классе специального фортепиано. М., 2003.
6. Мильштейн Б. «Хорошо темперированный клавир» И.С. Баха и особенности его исполнения. – М.: Музыка,1967. –397с.
7. Михайлов М. Этюды о стиле в музыке. Л.: Музыка, 1990. – 288с.
8. Теплов Б. Психология музыкальных способностей /Избр. Труды: в 2т. – Т.1. – М.: Педагогика, 1985.– С.42–222.
9. Тимакин Е. Навыки координации в развитии пианиста: Учебно-метод. пособие для фортепиано. М.: Сов. композитор, 1987.
10. Фейнберг С. Пианизм как искусство. М.: Музыка,1969.
11. Цыпин Г. Психология музыкальной деятельности. М., 1994.